

Sipoon kunnan lausunto hallituksen esitysluonnoksesta kuntalaiksi / Sibbo kommuns utlåtande över utkastet till en regeringsproposition om kommunallagen

689/03/2014

KH § 216

Kunnanhallitus / Kommunstyrelsen 26.8.2014

Valmistelija / Beredare: kunnanjohtaja / kommundirektör Mikael Grannas, vs. kunnansihteeri/ tf kommunsekreterare Heidi Träskelin

Kuntalain kokonaisuudistusta on valmisteltu siten, että uusi kuntalaki tulisi voimaan vuoden 2015 alusta. Lain valmistelua varten valtiovarainministeriö asetti heinäkuussa 2012 parlamentaarisen seurantaryhmän, työvaliokunnan ja neljä valmistelujaostoa. Jaostojen työn pohjalta on valmisteltu hallituksen esitysluonnos.

Tavoitteena on ottaa kuntalaissa huomioon kuntien erilaistuminen ja mahdollistaa kuntakohtaisia ratkaisuja hallinnon, johtamisen ja osallistumisen järjestämisessä. Tavoitteena on edistää uusien toimintatapojen muotoutumista ja kuntien toiminnan tehostamista. Lisäksi pyritään edistämään sähköisten toimintatapojen hyödyntämistä.

Kuntalakiluonnoksen keskeisiä muutoksia Sipoon kunnan näkökulmasta ovat seuraavat:

Yleistä

- uusi kunnan toiminnan käsite (6 § 2 momentti): sisältää juridisen kuntakonsernin lisäksi kuntien yhteistoiminnan, kunnan omistukseen perustuvan toiminnan sekä ostopalvelut
- kunnan järjestämisvastuu (8 §): uusi säännös
- konserniohjaus (14 § 4 kohta): konserniohjeista päättäisi valtuusto
- kuntavaalit ja valtuuston toimikausi (15 §): kuntavaalit ehdotetaan siirrettäväksi keväälle (huhtikuun kolmas sunnuntai) ja valtuuston toimikausi alkaisi kesäkuun alusta (nykyistä valtuustokautta pidennettäisiin puolella vuodella)
- kuntastrategia (39 §): laatiminen ja sisältö lakisääteiseksi
- suostumus luottamustoimeen (71 §): luottamustoimeen voitaisiin valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan tehtävän vastaan
- vaalikelpoisuus (74 §): henkilö ei voisi olla samaan aikaan kunnanhallituksessa ja kuntakonserniin kuuluvan yhtiön hallituksessa.

Organisaatio

- valtuuston koko (16 §): laissa säädettäisiin ainoastaan valtuutettujen vähimmäismäärästä asukasluvultaan erilaisissa kunnissa
- valtuuston puheenjohtajisto (18 §): lakisääteinen oikeus osallistua kunnanhallituksen kokouksiin (nyt hallintosäännöissä)

- muu organisaatio (31 §): lautakuntien ohella vaihtoehtoisina valiokuntamalli (kunnanhallituksen ja lautakunnan jäsenenä vain valtuutettuja tai varavaltuutettuja), puheenjohtajamalli (lautakunnan puheenjohtaja kunnanhallituksen jäsen), tilaaja–tuottaja-malli (palvelujen järjestämisvastuu ja palvelujen tuottamista koskeva päätöksenteko erotetaan) sekä mahdollisuus asettaa alueellisia toimielimiä
- päätoimiset ja osa-aikaiset luottamushenkilöt (34 ja 81 §): valtuuston puheenjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja tai lautakuntien puheenjohtajat voisivat olla päätoimisia tai osa-aikaisia
- puheenjohtajiston erottaminen (35 §): valtuustolla mahdollisuus erottaa vain puheenjohtajisto
- kunnanhallitus (40 §): tehtävistä säädettäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin
- kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävät (41 §): uudet säännökset
- johtajasopimus (43 §): kunnan ja kunnanjohtajan välinen johtajasopimus pakolliseksi, valtuusto hyväksyy
- yhteistoiminta (8 luku): nykyistä yksityiskohtaisemmat säännökset yhteistoimintaorganisaatioiden toimielimistä ja yhteistoimintasopimusten sisällöstä
- liikelaitos (9 luku ja 121 §): johtajaa koskevaa säätelyä yksinkertaistettaisiin ja taloutta koskevia säännöksiä vähennettäisiin
- sidonnaisuuksien ilmoittaminen (85 §): keskeisillä luottamushenkilöillä sekä viranhaltijoilla olisi velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksistaan tarkastuslautakunnalle, lisäksi sidonnaisuuksista on pidettävä julkista rekisteriä.

Hallintomenettely

- hallintosääntö (91 §): merkitystä ja sisältöä ehdotetaan laajennettavaksi
- otto-oikeus (93 §): rajattaisiin vain kunnanhallituksen käytettäväksi
- uudet sähköiset menettelytavat (100 ja 101 §): mahdollistettaisiin sähköinen kokous (näkö- ja ääniyhteys) ja sähköinen päätöksentekomenettely (kokouksen ulkopuolella, mahdollistaa yksimielisiä päätöksiä)
- kokousten johtaminen (103 §): valtuuston ohella myös muiden toimielinten kokousten johtamisesta säännökset lakiin.

Osallistuminen ja tiedottaminen

- aloiteoikeus (23 §): laajentaminen kunnan asukkaiden ohella palvelujen käyttäjiin sekä kunnassa toimiviin yhteisöihin ja säätiöihin
- kansanäänestys (25 §): neuvoa-antavan kansanäänestysaloitteen ikärajan alentaminen 15 vuoteen ja aloitteen tekijöiden vähimmäismäärän alentaminen, lisäksi kansanäänestyslain muutos niin, että äänestys olisi mahdollista sähköisesti
- nuorisovaltuusto (26 §) sekä vanhus- ja vammaisneuvosto (27 ja

28 §): nuorisovaltuusto ja vanhusneuvosto pakollisia, vammaisneuvosto vapaaehtoinen
- viestintä ja tiedottaminen (109, 110 ja 141 §): mm. kunnan pöytäkirjojen ja ilmoitusten julkaiseminen sekä palveluista ja taloudesta tiedottaminen yleisessä tietoverkossa.

Talous

- kuntatalousohjelma (12 §): korvaisi nykyisen peruspalveluohjelman ja -budjetin ja kattaisi kuntatalouden kokonaisuudessaan ja sisältäisi myös julkisen talouden suunnitelman edellyttämät yksilöidyt toimenpiteet kuntatalouden tasapainottamiseksi
- ns. puolueverot (83 §): kunnalle velvoite ilmoittaa tilinpäätöksessään luottamushenkilöiltä heidän antamansa valtuutuksen perusteella perittyjen luottamushenkilömaksujen määrä
- talousarvio ja -suunnitelma (111 §): huomioon koko kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet
- alijäämän kattamisvelvollisuus (111 §): sitovuutta vahvistettaisiin ja ulotettaisiin koskemaan myös kuntayhtymiä
- arviointimenettely (119 ja 120 §): erityisen heikossa taloudellisessa asemassa olevien kuntien ja kuntayhtymien arviointimenettely siirrettäisiin valtiosuuslaista kuntalakiin ja koskisi myös kuntayhtymiä
- takaukset (130 §), kiinteistön luovutukset (131 §) ja julkisen palvelun velvoite (132 §): uudet säännökset.

KUUMA-hallintoryhmä on osittain yhteisesti valmistellut lausuntoa. Lausuntoa antavien kuntien on toivottu sisällyttävän kunnissa toimivien nuorisovaltuustojen näkemyksiä. Sipoon nuorisovaltuustolta on pyydetty lausunto, joka on tämän pykälän liitteenä.

Valtiovarainministeriö on pyytänyt kuntien lausuntoa kuntalaki-luonnoksesta niin, että lausunnoissa on eritelty esitetyt huomiot luku- tai pykäläkohtaisesti.

Sipoon kunta pitää kuntalain hallituksen esitysluonnosta pääosin hyvänä ja lausuu siitä seuraavaa:

Lakiluonnoksen 8 §:ssä käsitellään kunnan

järjestämisvastuuta. Kunta vastaa tehtäviensä rahoituksesta, vaikka järjestämisvastuu on siirretty toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle. Järjestämis- ja tuottamisvastuun määrittelyllä pyritään selkeyttämään sitä, miten päätösvalta jakautuu kuntien yhteistoiminnassa sekä miten vastuunjako määräytyy kunnan viranomaisen ja palvelun tuottajan välillä, jos kunta hankkii palveluja yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Lakiehdotuksessa on varauduttu mahdolliseen erityislainsäädännön mukaiseen vastuukuntamalliin.

Sote-ratkaisu on yksityiskohdiltaan edelleen avoin. Järjestämis- ja rahoitusvastuun osalta tämä pykälä on syytä arvioida uudelleen sen jälkeen, kun ratkaisu on kokonaisuudessaan selvillä. Soten osalta pitäisi säilyttää mahdollisuus valtiohoitoon sosiaali- ja terveyshuollon järjestämiseen.

Lakiluonnoksen 12 §:ssä säädetään valtion ja kuntien neuvottelumenettelyssä valmisteltavasta

kuntatalousohjelmasta. Kuntatalousohjelma kattaisi julkisen talouden suunnitelman kuntataloutta koskevaan osaan sisältyvät asiat, kuten kuntatalouden tasapainotavoitteen ja yksilöidyt toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi. Jatkossa kuntien tehtävistä säädettäessä valtion tulee siten arvioida tehtävien rahoitusta valtiontalouden kehysten lisäksi kuntatalouden kantokyvyn näkökulmasta. Uudistus on kannatettava, sillä kuntatalousohjelma voi parhaimmillaan ratkaista kuntien tehtävien ja rahoituksen epätasapainon.

Lakiluonnoksen 5. luvussa tarkastellaan osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vaikuttamistoimielimiä.

Ehdotus kansanäänestysaloitteen ikärajan alentamisesta 15 vuoteen on siinä mielessä kyseenalainen, että aloitteen tekemiseen osallistuneet 15–17-vuotiaat eivät itse olisi oikeutettuja äänestämään mahdollisessa kansanäänestyksessä.

Oikeusministeriön asettama työryhmä valmistelee parhaillaan kansanäänestystä koskevan lain muuttamista siten, että äänestys olisi mahdollista järjestää myös vaalien yhteydessä sekä sähköisesti. Tällainen kehityssuunta on suotava jo mahdollisten synergiaetujen sekä odotettavissa olevien kustannussäästöjen vuoksi.

Uusi kuntalaki mahdollistaisi myös palvelualoitteiden käyttöönoton kunnissa. Palvelualoitteiden käyttöönotolla voisi mahdollisesti monipuolistaa palvelutuotantoa ja lisätä vaihtoehtoisia tapoja palvelujen tuottamiselle, mutta sen haittoina nähdään myös mm. mahdollinen kustannusten nousu sekä mallin käytön aiheuttama hallinnollinen taakka.

Kuntalaisten ja palvelujen käyttäjien mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan korostetaan ja kuntia kannustetaan tarjoamaan monipuolisia, vaikuttavia ja käyttäjälähtöisiä osallistumiskeinoja. Kaikki muutokset, jotka tukevat joustavaa päätöksentekoa ja vuorovaikutusta sekä edistävät kuntien itsemääräämisoikeutta, ovat periaatteessa kannatettavia.

Lakiluonnoksen 43 §:ssä säädetään johtajasopimuksesta.

Esityksessä on ehdotettu, että kunta velvoitettaisiin tekemään kunnan ja kunnanjohtajan välinen johtajasopimus, jonka hyväksyisi

valtuusto. Tämä selkiyttäisi työnjakoa ja parantaisi yhteistyötä, mikä on kannatettavaa.

Lakiluonnoksen 47 §:ssä tarkastellaan omistajaohjausta. On pohdittava, onko tarpeen kuntalaissa esimerkein määritellä omistajaohjauksen keinoja. Lienee riittävää määritellä omistajaohjauksen tavoitteeksi aktiivinen, kuntastrategiaan perustuva omistajuus. Ensisijainen tapa konserniyhtiöiden valvonnassa tulisi olla julkinen, demokraattisen prosessin kautta toteutuva tavoitteiden asetanta, niiden toteuttamisen seuranta ja viipymätön reagoiminen poikkeamiin ja toimintaympäristön muutoksiin.

Lakiluonnoksen 74 §:ssä säädetään luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen ehdotetuista muutoksista, erityisesti kunnanhallituksen osalta tytäryhteisöjen hallituksen jäseniä ja puheenjohtajistoa koskevista ehdotuksista. Muutoksina nykyiseen olisi, että kunnanhallituksen puheenjohtajistoon ei voitaisi valita kunnan tai kuntakonsernin palveluksessa olevia eikä tytäryhtiön hallituksen jäsen olisi kelpoinen konsernijohtoon kuuluvaan hallitukseen. Täsmennys vähentää intressikonfliktien mahdollisuuksia ja on siksi kannatettava.

Lakiluonnoksen 81 §:ssä käsitellään päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa. Voidaan todeta, että yksittäisen luottamushenkilön kannalta esitykset päätoimisista ja osa-aikaisista luottamushenkilöistä helpottanevat luottamustehtävän hoitoa ja edesauttavat mahdollisuuksia yhteensovittaa ansiotyötä ja luottamustointia.

Lakiluonnoksen 83 §:ssä säädetään palkkioista ja korvauksista. Lakiluonnoksessa on edelleen velvoite kokouspalkkioiden maksamisesta kunnan toimielinten kokouksista. Laki mahdollistaa jo nyt kokouspalkkioiden lisäksi myös muiden palkkionmaksuratkaisujen käytön, esim. kuukausipalkkion, eikä tähän ole ehdotettu muutosta. Olisi syytä pohtia, voisiko kokouspalkkioiden maksamisvelvoitteesta luopua kokonaan, kun kerran laki mahdollistaa myös muiden ratkaisujen käytön palkkioiden maksamisessa. Näin kunnat voisivat itse joustavasti päättää palkkioita ja korvauksia koskevista ratkaisuista, eivätkä olisi sidottuja kokouspalkkioiden maksamiseen.

Lakiluonnoksen 99 - 101 §:ssä käsitellään toimielinten sähköisiä kokouksia ja sähköisiä päätöksentekotapoja. Sähköisten menetelmien käyttöönoton avulla päätöksenteko kunnissa joustavoituu ja nopeutuu. Myös ympäristönäkökulmat tukevat sähköisten kokousmenetelmien käyttöä. Sähköisen kokouksen osalta ääni- ja kuvayhteyden edellyttämisestä

kaikissa tapauksissa voitaisiin luopua ja mahdollistaa sähköisen kokouksen pitäminen myös esim. vain puhelinkokouksena ilman kuvayhteyttä. Jotta menettely toisi todellista hyötyä kunnalliseen päätöksentekoon, ehdotetaan, että sähköisen päätöksentekomenettelyn käyttäminen olisi mahdollista myös itsenäisesti, ilman varsinaista kokousta.

Lakiluonnoksen 109 §:ssä tarkastellaan kunnan ilmoituksia.

Kunnan ilmoitusten osalta luovuttaisiin julkisia kuulutuksia koskevan lainsäädännön noudattamisesta. Erityisesti julkisesta ilmoitustaulusta luopuminen on perusteltua tämän päivän yhteiskunnassa.

Lakiluonnoksen 120 §:ssä säädetään erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä vastaavasta menettelystä kuntayhtymässä. Myös kuntayhtymällä olisi jatkossa nykyisestä poiketen kuntien tavoin velvollisuus kattaa taseeseensa kertynyt alijäämä enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tämä muutos lisäisi kuntayhtymien talouskuria ja on kannatettava.

Liitteet / Bilagor

Liite 1 / kh: Lausuntopyyntö / Utlåtandebegäran

Liite 2 / kh: Hallituksen esitys uudeksi kuntalaiksi

Liite 3 / kh: Sipon kunnan nuorisovaltuuston lausunto

Kunnanjohtajan ehdotus

Kunnanhallitus päättää antaa valtiovarainministeriölle Sipoon kunnan edellä olevan lausunnon. Pykälä tarkastetaan välittömästi.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar ge Finansministeriet Sibbo kommuns utlåtande ovan. Paragrafen justeras omedelbart.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen. Pykälä tarkastettiin välittömästi.

Beslut

Kommunstyrelsen godkände enhälligt föredragandens förslag. Paragrafen justerades omedelbart.

Otteen oikeaksi todistaa / Utdragets riktighet intygar

Sipoossa / Sibbo 27.8.2014

Carola Juselius
johton vs assistentti / tf assistent för ledningen

**VALTIOVARAINMINISTERIÖ PYYTÄÄ MM. NUORISOVALTUUSTON
LAUSUNTOA KUNTALAIN KOKONAISUUDISTUKSESTA**

Päätös

Nuorisovaltuusto keskusteli kuntalain kokonaisuudistuksesta ja totesi heti alkuun että kyse on todella suuresta asiasta eikä kaikilla nuorisovaltuutetuilla ole ollut aikaa/ resursseja perehtyä näin laajaan tekstiin.

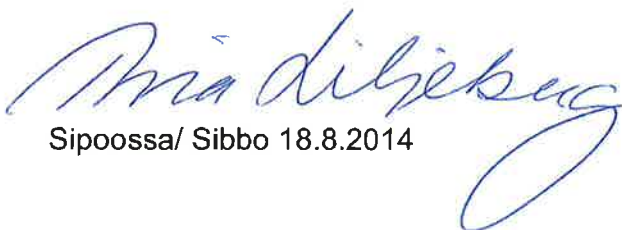
Nuorisovaltuuston mielestä on kuitenkin hyvä että äänestys oikeutta ei suunnitella annettavaksi 16 –vuotiaille. Syy tähän on nuoruus itsessään, nuorilta voi puuttua kyky ajatella asioita kokonaisvaltaisesti ja kypsästi.

Nuorisovaltuuston mielestä on todella hienoa että alle 18 –vuotiaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia parannetaan säätämällä kunnille velvoite nuorisovaltuustotoiminnasta.

Nuorisovaltuuston mielestä on hyvä että siirrytään sähköiseen äänestämiseen koska se vaikuttaa todennäköisesti äänestysprosentin nousuun.

Aloitteiden käsittelyajan nopeuttaminen on nuorisovaltuuston mielestä erittäin hyvä asia.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa/ Riktigheten av utdraget ur det vederbörigen undertecknade och justerade protokollet bestyrker:

Sipoossa/ Sibbo 18.8.2014

